

บทที่ 4

สินค้าเกษตรกรรมของประเทศคู่ค้าในอาเซียน

ณ ด้านการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน

จากการศึกษาเกษตรกรรมในจังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้าร่วมปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาคเกษตรของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ มีทั้งสิ้น 11 ประเด็น จากทิศทางของการเปิดอาเซียน ได้แก่

1) ปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน โดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ข้าวและลำไย เพื่อการส่งออกสู่อาเซียน เป็นต้น

2) ปัญหาด้านการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเกษตรกรที่ต้องพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันการตลาดในระดับอาเซียน เช่น การนำข้าวในประเทศไทยไปแข่งขันกับข้าวของประเทศเวียดนาม เป็นต้น

3) ปัญหาด้านการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน โดยเฉพาะระบบการตรวจสอบที่ต้องโปร่งใสและชัดเจน ได้มาตรฐานในระบบอาเซียนหรือระดับโลก เพราะจะทำให้สินค้าเกษตรของจังหวัดเชียงใหม่เป็นที่ยอมรับและเข้าตลาดอาเซียนได้อย่างเต็มภาคภูมิ

4) ปัญหาด้านการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานท้องถิ่นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมการพัฒนาภาคเกษตรของจังหวัดเชียงใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างแท้จริง

5) ปัญหาด้านการบริหารกลุ่มธุรกิจเกษตรในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะธุรกิจแปรรูปพืชผลทางเกษตรที่ต้องพัฒนากลุ่มธุรกิจชุมชนหรือกลุ่ม OTOP และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่พร้อมและสามารถแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

6) ปัญหาด้านการพัฒนาและต่อยอดสินค้าเกษตรในชุมชนสู่ระบบอาหารปลอดภัยภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะความตระหนักทางความคิด ตระหนักรู้ถึง

ผลกระทบของสารเคมีและความไม่ปลอดภัยของอาหารในปัจจุบัน ซึ่งหากแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้
ได้จะทำให้สินค้าเกษตรของจังหวัดเชียงใหม่เป็นที่ยอมรับและต้องการบริโภคของอาเซียนมากขึ้น

7) ปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่
ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน โดยเฉพาะความตระหนักทางความคิด และความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนระบบมาตรฐาน
ของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่จะแข่งขันในอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8) ปัญหาด้านการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่
อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตั้งแต่การวางแผนระบบการผลิต การตลาด
การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และการเก็บรักษา ที่ต้องพัฒนาโครงสร้างและไปตามบริบทของ
พื้นที่อย่างเหมาะสมและต้องแข่งขันในอาเซียนได้

9) ปัญหาด้านการต่อยอดการวิจัยภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้
เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

10) ปัญหาด้านการจัดการความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จาก
ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล จนถึงการวิเคราะห์
องค์ความรู้ทางการเกษตรที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าและมีคุณภาพ ควร
แก่การต่อยอดการจัดการความรู้ แลกเปลี่ยนระหว่างเกษตรกรให้มากขึ้น

11) ปัญหาด้านการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มของการวิจัยและพัฒนาศักยภาพ
ภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะ
การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ผู้การวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มของชุดโครงการวิจัย

จากปัญหาข้างต้นที่เกษตรกรจะต้องพบเจอเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงเกิดการศึกษาดู
งานสินค้าเกษตรกรรม ณ ด้านการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน ผลการศึกษาข้อมูลด้านการค้า
ชายแดนภาคเหนือตอนบน นักวิจัยได้ทำการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับบริบทของการค้า โดยเฉพาะ
การส่งออก และการนำเข้าสินค้าเกษตรจากภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ไปยังประเทศใน
อาเซียน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) (2) ด้านสากล
ภูคู้ (Phu Doo International Point of Entry) (3) จุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น (4) ด้านพรมแดน
แม่สอ (แม่สอ-เมียวดี) และ (5) ด้านแม่สาย-ท่าจี่เหล็ก จังหวัดเชียงราย มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ด้านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 4 (เชียงของ-ห้วยทราย)

1) ประวัติความเป็นมา

สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 เชียงของ-ห้วยทราย เป็นสะพานที่เชื่อมต่อ
เส้นทาง R3A จากกรุงเทพ-คุนหมิง เพื่อสร้างเศรษฐกิจที่ดีระหว่าง 3 ประเทศที่ถนนสายนี้ผ่าน

ได้แก่ จีน ลาว และไทย ซึ่งการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ในฤกษ์ดีวันที่ 11 เดือน 12 ปี 13 จะเป็นการเชื่อมต่อและเป็นการเปิดใช้เส้นทางอย่างเป็นทางการ เพื่อให้การคมนาคมระหว่างประเทศสะดวกมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 โดยบริษัทที่รับเหมาก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 นี้เป็นกลุ่ม CR5-KT Joint Venture ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่างบริษัท China Railway No.5 ของจีนและบริษัท กรุงธน เอนจิเนียริง จำกัดของไทย งบประมาณในการก่อสร้างประมาณ 1,624 ล้านบาท โดยการสมทบทุนระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลจีน ส่วนรัฐบาลลาวรับผิดชอบค่าชดเชยให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ โดยก่อสร้างตัวสะพานแล้วเสร็จในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2555 และได้เปิดให้บริการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2556 ทั้งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานร่วมในพิธีเปิดสะพานมิตรภาพแห่งที่ 4 ร่วมกับ ฯพณฯ บุญยัง วอลละจิต รองประธานประเทศแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2) สภาพทั่วไป

สะพานมิตรภาพ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) (ลาว: ຂົວມິດຕະພາບລາວ-ໄທແຫ່ງທີ 4) เป็นสะพานข้ามแม่น้ำโขง เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยที่บ้านคอนมหาวัน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายกับประเทศลาวที่บ้านคอน เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ระยะทาง 2.48 กิโลเมตร รูปแบบของสะพานเป็นคอนกรีตรูปกล่อง (Segmental Concrete Box Girder) มีเสา 4 เสา กว้าง 14.70 เมตร เป็นสะพานขนาด 2 เลน แต่ละเลนกว้าง 3.50 เมตร นอกจากสะพานแล้วยังมีโครงการก่อสร้างถนนไปอีกประมาณ 6 กิโลเมตรเข้าไปในเขตเมืองห้วยทราย ซึ่งเป็นถนนลาดยางขนาดสองเลน รวมทั้งมีการก่อสร้างด่านตรวจคนเข้าเมืองด้วยสถาปัตยกรรมแบบล้านช้าง เป็นการเชื่อมต่อกับเส้นทาง R3A ที่เชื่อมต่อระหว่างจีน-ลาว-ไทย

3) การข้ามแดนสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 เชียงของ-ห้วยทราย

การเตรียมตัวหากมีความประสงค์ที่จะข้ามแดน ดังนี้

3.1) เอกสารประจำตัว ประกอบไปด้วย

(1) หนังสือเดินทาง (Passport) สามารถเดินทางไปเที่ยว สปป.ลาว ได้โดยไม่ต้องขอวีซ่า พำนักได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน

(2) หนังสือผ่านแดนชั่วคราว (Temporary Border Pass) ใช้สำหรับบุคคลผู้มีสัญชาติไทย ใช้ได้ครั้งเดียว ระยะเวลาพำนักอยู่ในพื้นที่แขวงบ่อแก้ว ไม่เกิน 3 วัน 2 คืน และต้องเดินทางกลับทางจุดผ่านแดนเชียงของเท่านั้น

(3) หนังสือผ่านแดน (Border Pass) ใช้เฉพาะบุคคลผู้มีสัญชาติไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายเท่านั้น มีอายุการใช้ 1 ปี ระยะเวลาพำนักอยู่ในพื้นที่แขวงบ่อแก้ว ไม่เกิน 3 วัน 2 คืน และต้องเดินทางกลับทางจุดผ่านแดนเชิงของเท่านั้น

3.2) เวลาให้บริการ และค่าค่าธรรมเนียมในการผ่านด่าน

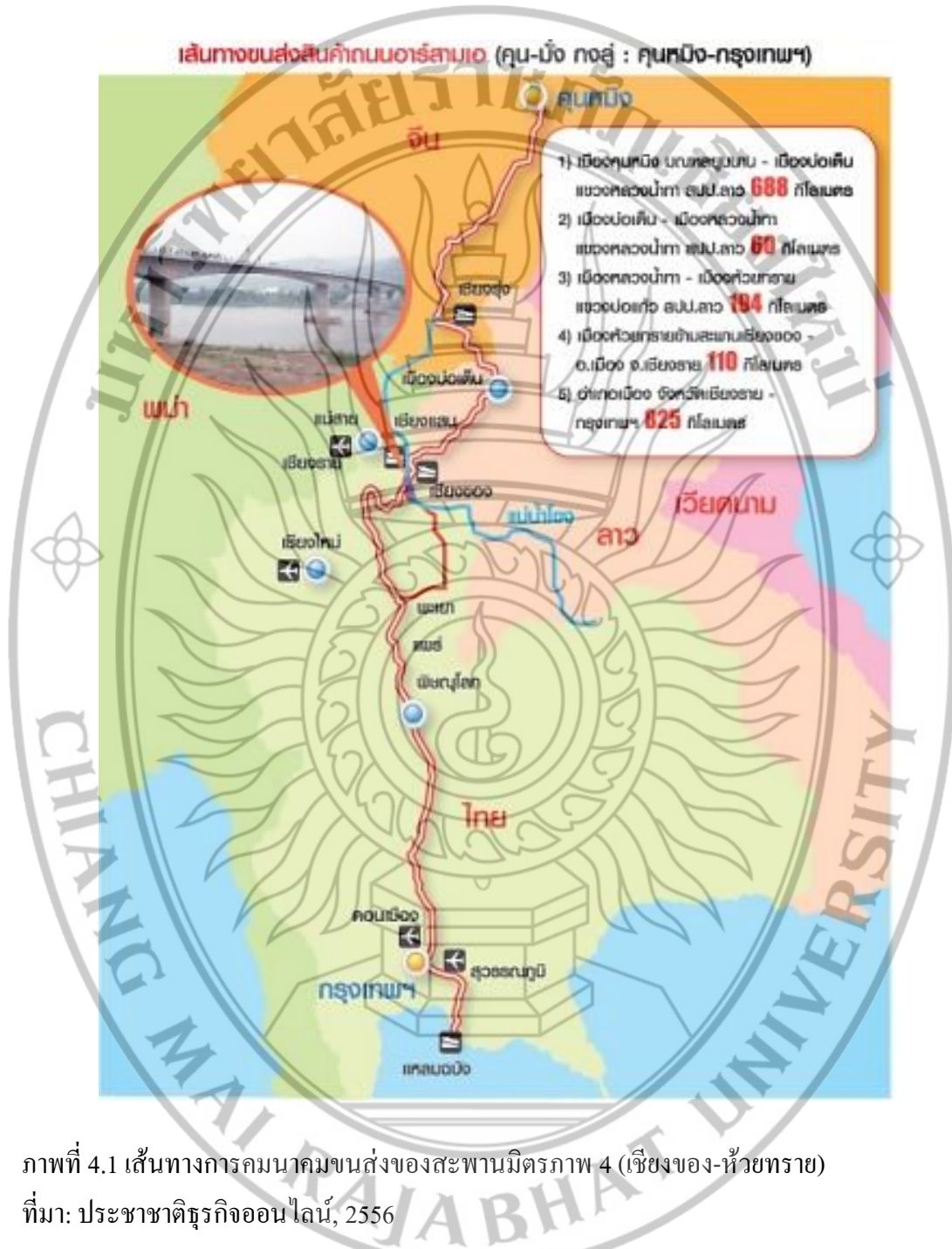
สะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) เปิดบริการตั้งแต่ 06.00 น. - 22.00 น. รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ค่าใช้จ่ายในการนำยานพาหนะผ่านด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 4

ประเภทรถ	ฝั่งไทย (บาท)	ฝั่งลาว (กีบ)
รถยนต์นั่งชนิดไม่เกิน 7 ที่นั่ง และรถบรรทุก 4 ล้อ	50	13,000
รถโดยสารขนาดเล็กที่เกิน 7 ที่นั่ง แต่ไม่เกิน 12 ที่นั่ง	100	27,000
รถโดยสารขนาดกลางขนาดเกิน 12 ที่นั่ง แต่ไม่เกิน 24 ที่นั่ง	150	40,000
รถโดยสารขนาดใหญ่ที่เกิน 24 ที่นั่งขึ้นไป	200	54,000
รถบรรทุก 6 ล้อ	250	67,000
รถบรรทุก 10 ล้อ	350	94,000
รถบรรทุกเกิน 10 ล้อขึ้นไป	500	135,000

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน ณ นครคุนหมิง, 2556

4) เส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ ของเขตสะพานมิตรภาพ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย)

ภาพที่ 4.1 เส้นทางคมนาคมขนส่งของสะพานมิตรภาพ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย)

ที่มา: ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2556

เส้นทาง R3A เชื่อมระหว่างเมืองคุนหมิง-กรุงเทพฯ ซึ่งชาวจีนเรียกว่า คุน-มั่ง กงฮู่ มีระยะทางประมาณ 1,700 กิโลเมตร เริ่มต้นจากเมืองคุนหมิง เมืองเอกของมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ผ่านมาทางเขตปกครองตนเองไท่ลี่สือสองปันนา (มีเมืองเชียงรุ่งหรือจิ่งหงเป็น

เมืองเอก) ถึงเมืองโมฮานชาแคว้นติดกับเมืองบ่อเต็น แขวงหลวงน้ำทา สปป.ลาว ระยะทางประมาณ 688 กิโลเมตร หากนับจากเมืองบ่อเต็น-เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา สปป.ลาว ระยะทาง 60 กิโลเมตร และจากเมืองหลวงน้ำทา-เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ระยะทางประมาณ 194 กิโลเมตร จากเมืองห้วยทรายข้ามสะพานเชียงของ-อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ระยะทางประมาณ 110 กิโลเมตร และจากอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย-กรุงเทพฯ ระยะทางประมาณ 825 กิโลเมตร (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2556)

5) ศักยภาพของด่านชายแดนไทย-ลาว (เชียงของ-ห้วยทราย) และโอกาสการติดต่อการค้าและการท่องเที่ยว

การเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 เชียงของ-ห้วยทราย จะเชื่อมต่อกับทาง R3A ไปยังหลายประเทศ คือ ลาว พม่า กัมพูชาและมณฑลยูนนานของประเทศจีน ซึ่งภาครัฐเชื่อว่าจะทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่สำคัญและจะเป็นการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศไทยมหาศาล ทั้งด้านการค้าการลงทุน และการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอเชียงของ จากสถิติของด่านศุลกากรเชียงของ พบว่า ในปี 2558 นั้น ศุลกากรเชียงของ มีมูลค่าการค้า 17,162 ล้านบาท และปี 2559 มีมูลค่าการค้ากว่า 20,590 ล้านบาท และในปี 2560 หลังการเปิดสะพานและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้การค้าด้านอำเภอเชียงของมีมูลค่าการค้าเติบโตขึ้นเป็น 21,750 ล้านบาท อีกทั้งการเปิดสะพานยังช่วยให้การขนส่งสินค้าสะดวก และลดค่าใช้จ่ายการขนส่งแก่ผู้ประกอบการด้วย (ด่านศุลกากรเชียงของ, 2560) เส้นทาง R3A จึงกลายเป็นเส้นทางห่วงโซ่อุตสาหกรรมและห่วงโซ่การค้าระหว่างประเทศที่สำคัญในอนาคตระหว่างจีนและอาเซียน

ก่อนมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 การขนส่งสินค้าบนเส้นทาง R3A ต้องพึ่งพาการข้ามเรือแพขนานยนต์ รถขนส่งสินค้าหนึ่งตู้คอนเทนเนอร์มาตรฐานมีค่าใช้จ่ายประมาณ 2,000 หยวน (1 หยวน เท่ากับ 5 บาท) หากจำนวนรถที่จะข้ามฟากมีมากต้องรอวันถัดไป จะมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าจอดรถ และค่าทำความสะอาดของตู้ เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 600 หยวน รวม ๆ แล้วรถ 1 คัน อาจมีค่าเสียเวลา หรือต้นทุนที่เพิ่มขึ้นอีกราว 1,000 หยวน หรือประมาณ 5,000 บาท และในทางปฏิบัติ รถขนส่งสินค้าจะหยุดพักตอนกลางคืนเพื่อความปลอดภัย จึงยังต้องใช้เวลา 2 วัน แต่การมีสะพานเชื่อม จะทำให้ลดปัญหาความไม่แน่นอนของการข้ามฟากด้วยเรือแพขนานยนต์ ทำให้การเดินทางจากคุนหมิง-กรุงเทพฯ เกิดความคล่องตัวมากขึ้น ไม่ต้องเสียเวลาในการใช้เรือข้ามฟาก นับเป็นความสำคัญของถนน R3A และเป็นโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางบกที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) ทั้งนี้ทั้งนี้บนเส้นทาง R3A ยังมีอุปสรรคที่ทั้ง 3 ประเทศต้องร่วมกันแก้ไขและพัฒนาเพื่อให้กลายเป็นเส้นทางด้านเศรษฐกิจที่สมบูรณ์แบบ

อุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ การไม่สามารถเดินรถตรงจากยูนนานถึงไทยได้ ต้องเปลี่ยนหัวรถบรรทุก (Drop and Pull Transport) หรือขนถ่ายสินค้าเพื่อเปลี่ยนรถบรรทุกที่ด่านบ่อเต็นของลาว ทำให้เสียเวลา นอกจากนี้ ยังทำให้สินค้าที่มีระยะเวลาในการเก็บสั้นหรือต้องใช้ความเย็นในการเก็บรักษา เช่น ผลไม้ และดอกไม้ เกิดความเสียหาย นอกจากนี้ เวลาการเปิด-ปิดด่านการจัดประเภทและค่าธรรมเนียม ขั้นตอนและพิธีการทางศุลกากรที่ยุ่งยากของแต่ละประเทศไม่เป็นหนึ่งเดียว ต้องดำเนินการขั้นตอนของเอกสารถึง 4 ครั้ง คือ ที่ด่านบ่อหานในยูนนาน ด่านบ่อเต็นและด่านห้วยทรายในลาว และด่านเชียงของที่ไทย ทำให้ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง สินค้าหลักที่ขนส่งบนเส้นทาง R3A ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร และสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ ซึ่งหากจุดใดจุดหนึ่งของห่วงโซ่โลจิสติกส์อ่อนไหวหรือเปราะบางจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนสินค้าได้ง่าย อีกทั้งตลอดเส้นทางก็ไม่มีเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ศูนย์กระจายสินค้า ที่จะช่วยส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเส้นทาง หรือสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างทาง เช่น ห้องน้ำ บิมน้ำมัน เป็นต้น ทำให้ไม่เกิดระบบโลจิสติกส์ขนาดใหญ่หรือมูลค่าการค้าที่สูงอย่างที่คาดการณ์ไว้

6) การคมนาคมขนส่งและการเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ (ทางเดินรถ/รถประจำทาง/เครื่องบิน)

6.1) การนำรถไปใช้ระหว่างประเทศ ได้แก่ รถยนต์ รถยนต์โดยสาร และรถยนต์บรรทุก ต้องเป็นรถที่ชำระภาษีประจำปีครบถ้วนถูกต้อง และต้องมีเอกสารและเครื่องหมายกำกับรถ ดังนี้ (ก) หนังสืออนุญาตระหว่างประเทศ (ข) เครื่องหมายแสดงประเทศ (ค) หนังสือรับรองการตรวจสภาพรถ (ง) หนังสือแสดงการจดทะเบียนรถ หรือใบคู่มือจดทะเบียนรถที่เป็นภาษาอังกฤษ แล้วแต่กรณี (จ) ใบอนุญาตขับรถที่เป็นภาษาอังกฤษ เฉพาะผู้มีความประสงค์จะขับรถในต่างประเทศ และ (ฉ) แผ่นป้ายทะเบียนรถที่เป็นภาษาอังกฤษ

ส่วนการขอรับเอกสารและเครื่องหมายกำกับรถ ให้ยื่นได้ ณ สำนักงานขนส่งทั่วประเทศ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐาน ดังนี้ (ยกเว้น แผ่นป้ายทะเบียนรถที่เป็นภาษาอังกฤษ ให้ยื่น ณ สำนักงานขนส่งที่รถนั้นจดทะเบียนอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ)

- รถตาม พ.ร.บ.ขนส่งทางบก พ.ศ.2522

(ก) ภาพถ่ายหนังสือแสดงการจดทะเบียนรถ

(ข) ภาพถ่ายใบอนุญาตประกอบการขนส่งระหว่างประเทศ

(ค) บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่ง หรือภาพถ่ายหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล (กรณีเป็นนิติบุคคล)

(ง) หนังสือมอบอำนาจ (กรณีมิได้มาดำเนินการด้วยตนเอง) พร้อมภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

- รดตาม พ.ร.บ.รถยนต์ พ.ศ.2522

(ก) ภาพถ่ายใบคู่มือจดทะเบียนรถ

(ข) บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถที่ปรากฏชื่อในใบคู่มือจดทะเบียนรถ หรือภาพถ่ายหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล (กรณีเป็นนิติบุคคล)

(ค) หนังสือมอบอำนาจ (กรณีมิได้มาดำเนินการด้วยตนเอง) พร้อมภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน ผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

การยื่นขอรับเอกสารและเครื่องหมายกำกับรถ สามารถยื่นพร้อมกันทุกรายการ โดยใช้หลักฐานตามที่กำหนดเพียงชุดเดียว หรือแยกยื่นเพื่อขอรับเอกสารหรือเครื่องหมายกำกับรถเฉพาะบางรายการก็ได้

- กรมธรรม์ประกันภัยรถของ สปป.ลาว มีเจ้าหน้าที่สำนักงานสาขาของบริษัทประกันภัยที่จุดผ่านแดนฝั่ง สปป.ลาว

6.2) การเดินทางไป สปป.ลาว ด้วยรถโดยสารประจำทางระหว่างประเทศ ได้แก่

(1) เส้นทาง เชียงใหม่ - เชียงราย - บ่อแก้ว - หลวงน้ำทา - อุดมไชย - หลวงพระบาง อัตราค่าโดยสารจากจังหวัดเชียงราย - หลวงพระบาง ค่าโดยสาร 950 บาท

(2) เส้นทาง เชียงราย - บ่อแก้ว อัตราค่าโดยสารจากจังหวัดเชียงราย - แขวงบ่อแก้ว ให้บริการวันละ 3-4 เที่ยว จากสถานีขนส่งเชียงราย 2 (ตะเคียนคู่) โดยมี บขส. ของไทย ร่วมเดินรถกับบริษัทเพื่ออาณานิคมขนส่งผู้โดยสาร ค่าโดยสาร 220 บาท (กลุ่มวิชาการขนส่ง สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงราย, 2557)

7) ข้อมูลสินค้าเกษตรนำเข้า-ส่งออกของด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 4 (เชียงของ-ห้วยทราย)

มูลค่าการนำเข้าและการส่งออกสินค้าเกษตรของด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 4 แสดงดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 มูลค่าการนำเข้า-ส่งออก สินค้าเกษตรของด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 4 ในปี 2559

การนำเข้า		การส่งออก	
ประเภทสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)	ประเภทสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)
ผลไม้สด	2,887	ข้าวสาร	3,972
พืชผักสด	2,111	ผลไม้สด	2,056
ดอกไม้-ไม้ประดับ	339	ยางพารา	426
เมล็ดทานตะวัน	33	ดอกกล้วยไม้	173
ใบชา	19	พืชผักสด	22

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงของ, 2559

จากตารางที่ 4.2 แสดงถึงมูลค่าการนำเข้า-ส่งออก รายสินค้าเกษตรของด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 4 ในปี 2559 จะเห็นว่า มีมูลค่าการส่งออกมากกว่าการนำเข้า สินค้าเกษตรที่นำเข้ามากที่สุดจากประเทศลาว คือ ผลไม้สด มูลค่า 2,887 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ พืชผักสด (2,111 ล้านบาท) ดอกไม้-ไม้ประดับ (339 ล้านบาท) เมล็ดทานตะวัน (33 ล้านบาท) และ ใบชา (19 ล้านบาท) ตามลำดับ ส่วนสินค้าเกษตรที่ไทยส่งออกไปยังลาวมากที่สุด คือ ข้าวสาร มูลค่าถึง 3,972 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ ผลไม้สด (2,056 ล้านบาท) ยางพารา (426 ล้านบาท) ดอกกล้วยไม้ (173 ล้านบาท) และพืชผักสด (22 ล้านบาท) ตามลำดับ

(ภาพการลงพื้นที่ในภาคผนวก ก.)

4.2 ด่านสากลภู (Phu Doo International Point of Entry)

1) ประวัติความเป็นมา

จุดผ่านแดนถาวรภู, ด่านภู, ช่องภู, จุดผ่านแดนถาวรช่องภู หรือ ด่านพรมแดนภู (Phu Doo International Point of Entry) เป็นด่านการค้าชายแดนถาวรสังกัดด่านศุลกากรทุ่งช้าง ด่านภูถือเป็นจุดผ่านแดนถาวรไทย-ลาวแห่งที่ 3 ของประเทศไทยที่เชื่อมต่อกับแขวงไชยบุรี ประเทศลาว ซึ่งเป็นแขวงเดียวในประเทศลาวที่มีด่านสากลเชื่อมต่อกับประเทศไทยมากที่สุด เพราะมีเขตติดต่อกับ 6 จังหวัดของประเทศไทย และเป็นจุดผ่านแดนถาวรแห่งแรกของจังหวัดอุดรดิตถ์ ด่านภูตั้งอยู่ที่ บ้านภู หมู่ที่ 2 ตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ ฝั่งตรงข้ามติดต่อกับด่านสากลภู (เดิมใช้ชื่อผาแก้ว) บ้านผาแก้ว เมืองปากลาย แขวงไชยบุรี ประเทศลาว เดิมมีฐานะเป็นเพียงจุดผ่อนปรนชั่วคราวซึ่งเปิดให้บริการในวันศุกร์และวันเสาร์ แต่ปัจจุบันทางคณะรัฐมนตรีได้ยกระดับช่องภูให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรภู ทำให้อุดรดิตถ์เป็น

เส้นทางทางอีกแห่งในอินโดจีนของกลุ่มจังหวัดอินโดจีน วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 กระทรวงมหาดไทยประกาศยกกระด้นขึ้นเป็นจุดผ่านแดนถาวรภูคู้

ชื่อของด่านภูคู้มาจากชื่อภูเขาที่กั้นเป็นพรมแดนธรรมชาติระหว่างประเทศไทยและประเทศลาวชื่อว่า ภูเขาภูคู้จึงนำมาใช้เป็นชื่อของด่านชายแดน ในระยะแรกเมื่อเปิดด่านถาวรรัฐบาลไทยจะใช้ชื่อว่าจุดผ่านแดนถาวรภูคู้ ส่วนด้านผาแก้ว-บวมเลา ซึ่งแต่เดิมเป็นด่านประเพณีถูกยกกระด้นขึ้นเป็นด่านท้องถิ่นผาแก้ว และเปลี่ยนชื่อใหม่ในวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2558 ให้ใช้ชื่อด่านชายแดนนี้ว่า “ด่านสากลภูคู้” ปัจจุบันด่านภูคู้อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์และองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเจ็ดต้น

2) สภาพทั่วไป

ด่านภูคู้เป็นจุดผ่อนปรนทางการค้าชายแดน ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ มีรถประจำทางผ่าน แต่ต้องเดินทางโดยรถส่วนตัวต่อไปอีกประมาณ 3 กิโลเมตรจะถึงจุดตรวจชายแดนปกติจะเปิดทุกวัน โดยการเดินทางเข้าไปยังเมืองปากลาย ต้องขับรถเลนขวาตรงข้ามกับของประเทศไทย ระยะทางเชื่อมระหว่างช่องภูคู้กับเมืองต่าง ๆ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ ช่องภูคู้-เมืองปากลาย ระยะทาง 50 กิโลเมตร เมืองปากลาย-แขวงไซบุรี ระยะทาง 154 กิโลเมตร และแขวงไซบุรี-เมืองหลวงพระบาง ระยะทาง 130 กิโลเมตร ด่านภูคู้จะมีตลาดการค้าชายแดน นั่นคือ ตลาดผ่อนปรนช่องภูคู้ ซึ่งได้รับการยกกระด้นและจัดสรรงบประมาณจำนวน 36 ล้านบาท ให้สร้างศูนย์ราชการและตลาดการค้าชายแดนและจะเป็นด่านถาวร บ้านม่วงเจ็ดต้น หมู่ที่ 2 ตำบลม่วงเจ็ดต้น โดยสินค้าที่สปป.ลาว นำมาขายมีเหล็กเก่า สินค้าเกษตร สุรา ไวน์ และบุหรี่ยาสูบ ส่วนสินค้าไทย ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าอุปโภคและบริโภค

3) การข้ามแดนด่านสากลภูคู้

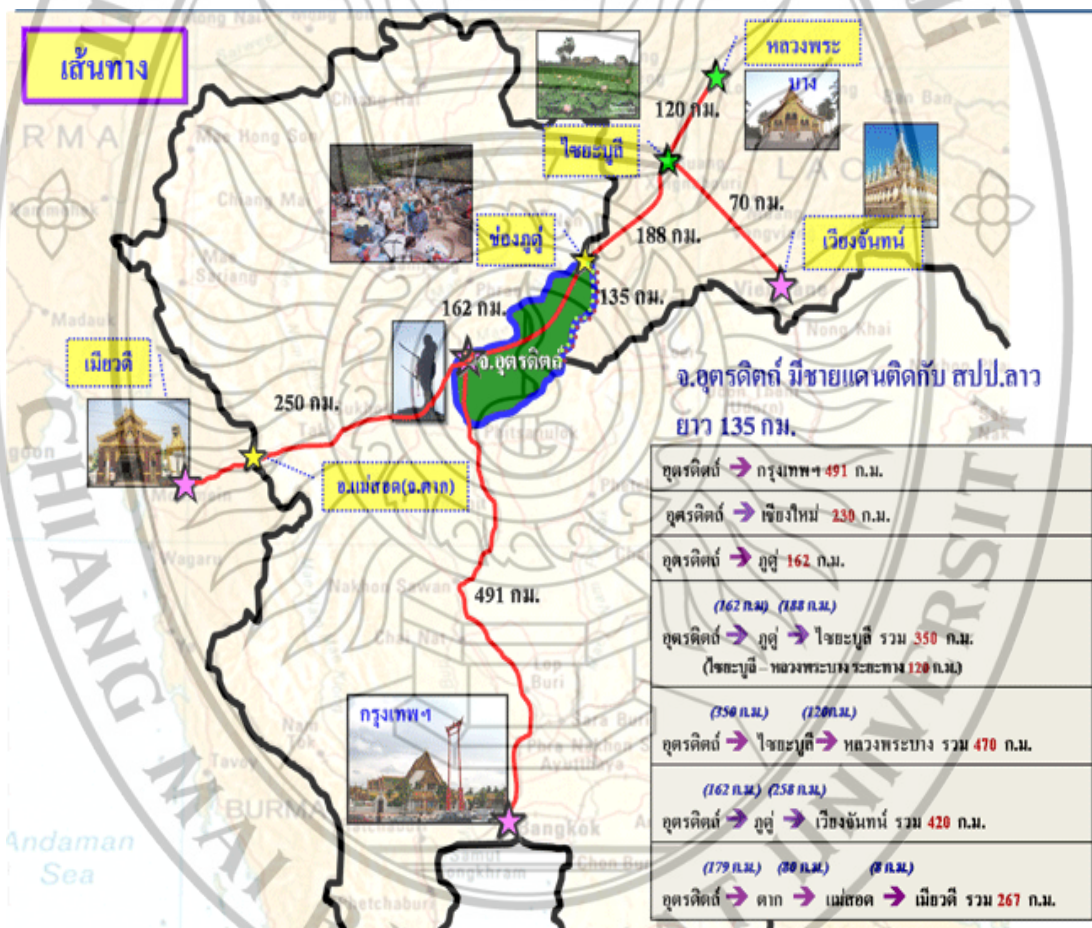
ด่านสากลภูคู้เปิดทำการทุกวันตั้งแต่เวลา 06.00 น. - 20.00 น. โดยในวันศุกร์และวันเสาร์จะมีตลาดนัดแลกเปลี่ยนสินค้าชาวไทย และชาวลาว

จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ได้รับความนิยมในการผ่านเดินทางเข้า-ออก ในปัจจุบันนี้มีข้อดีกว่าจุดผ่านแดนอื่น ๆ คือ ไม่ต้องขึ้นภูเขาชันมาก และการเดินทางจากจังหวัดอุดรดิตถ์ไปยังหลวงพระบาง สปป.ลาว เป็นทางลาดยางตลอดเส้นทาง ผังตรงข้ามกับด่านภูคู้เป็นด่านท้องถิ่นบ้านผาแก้ว ซึ่งจะเปิดด่านตั้งแต่เวลา 08.30 น. - 16.30 น. ดังนั้นระยะเวลาที่จุดผ่านแดนถาวรภูคู้เปิด แต่ด่านท้องถิ่นผาแก้วยังไม่เปิดทำการ ประชาชนสามารถเดินทางผ่านเข้า-ออกได้ แต่ต้องเสียค่าล่วงเวลาให้เจ้าหน้าที่ที่ด่านผาแก้ว 2 เท่าของค่าธรรมเนียมปกติ โดยค่าธรรมเนียมการผ่านแดน

คือ คนละ 40 บาท รถยนต์ คันละ 250 บาท รถยนต์ทุกคันที่ผ่านด่านสากลภูตู (ผาแก้ว) จะต้องทำประกันรถยนต์ คันละ 300 บาท ระยะเวลา 7 วัน

ส่วนเอกสารการผ่านแดนด่านภูตู (ผาแก้ว) ประกอบไปด้วย 3.1) พาสปอร์ตสามารถเดินทางไปทั่ว สปป.ลาว แต่เนื่องจากด่านผาแก้วเป็นด่านท่องเที่ยว จะเดินทางออกจาก สปป.ลาวได้เฉพาะด่านห้วยโก๋น ด่านท่าลี่ และด่านภูตู เท่านั้น แต่เมื่อมีการยกระดับด่านผาแก้วแล้ว สามารถออกได้ทุกด่าน (ในขณะนี้ด่านผาแก้วผ่านเข้าออกได้เฉพาะคนไทยและสปป.ลาวเท่านั้น ประเทศที่ 3 ยังผ่านไม่ได้) และ 3.2) เอกสารผ่านแดนชั่วคราว มีกำหนด 2 คืน 3 วัน อยู่ได้เฉพาะแขวงไซบุรีเท่านั้น

4) เส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศของด่านสากลภูตู

ภาพที่ 4.2 เส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศของด่านสากลภูตู
แหล่งที่มา: กลุ่มงานข้อมูลสำนักงานจังหวัดอุดรดิตถ์, 2556

5) ศักยภาพของด่านสากลภูคู้ และโอกาสการติดต่อการค้าและการท่องเที่ยว

ด่านภูคู้ถือเป็นด่านที่มีศักยภาพทางการค้าชายแดนที่สูงในจังหวัดอุดรติดกับแขวงไซบุรี เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการค้าชายแดนของทั้ง 4 ด่านในจังหวัดอุดรติดกับมีสัดส่วนดังนี้ ด่านภูคู้ ร้อยละ 78.54 ด่านนารายณ์ ร้อยละ 16.73 ด่านห้วยพร้าว ร้อยละ 3.56 และด่านห้วยต้อเพียงร้อยละ 1.17 เท่านั้น จุดแข็งของด่านภูคู้ คือ การเชื่อมต่อการเดินทาง และการขนส่งสินค้าจากประเทศไทยไปนครหลวงเวียงจันทน์ และเมืองหลวงพระบาง ประเทศลาวที่สั้นและสะดวกที่สุดของประเทศไทย รวมทั้งเป็นจุดผ่านแดนขนถ่ายเครื่องมือ และอุปกรณ์ในการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมระหว่างเมืองปากลายกับนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศลาวอีกด้วย จุดอ่อนของด่านภูคู้ คือ ยังไม่สามารถขอใช้พื้นที่ 1,500 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมของกรมป่าไม้ได้ ซึ่งในอนาคตด่านสากลภูคู้ เมืองปากลายฝั่งตรงข้ามด่านภูคู้จะยกระดับขึ้นเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษไซบุรีของประเทศลาว โดยรัฐบาลลาวมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้ด่านภูคู้เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมต่อกับประเทศไทย และเข้าไปยังพื้นที่ชั้นในของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของลาว ซึ่งรัฐบาลลาวจะนำด่านแดนสรค์ แขวงสุวรรณเขต กับด่านลาวบาว ประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นด่านสากลแห่งแรกของลาวกับเวียดนาม มาเป็นต้นแบบให้กับด่านภูคู้ มีการก่อสร้างสะพานปากลายเพื่อเชื่อมแขวงไซบุรีกับนครหลวงเวียงจันทน์ (สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 5), ทางหลวงหมายเลข 11 (R11: บ้านดาดทอง-บ้านน้ำตึง และเมืองสังข์ทอง) มีการเรียกร้องให้จัดตั้งด่านศุลกากรภูคู้ขึ้นในอนาคต และมีโครงการเปิดการเดินทางระหว่างประเทศจากพิษณุโลก-อุดรติด-หลวงพระบางอีกด้วย

หลังจากการเปิดจุดผ่านแดนถาวรภูคู้ พบว่า ภาวะการค้าชายแดนมีแนวโน้มการเติบโตที่ดีขึ้น โดยสินค้าเข้า-ออกทั้งระบบจะมีการผ่านด่านศุลกากรอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะในช่วงวันศุกร์และวันเสาร์ ประชาชนของทั้งสองประเทศจะมีการเดินทางซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันอย่างคึกคัก ในปี 2556 มูลค่าการค้าชายแดนของไทยมีประมาณ 200-300 ล้านบาท ดังนั้นการยกระดับด่านภูคู้เป็นด่านถาวรจะเพิ่มศักยภาพการค้าและการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น คาดว่ามูลค่าการค้าจะเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 25 (ปิยฉัตร เกษน้อย, 2557)

นอกจากนี้จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ยังสามารถเชื่อมโยงการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวได้หลายมิติ กล่าวคือ

- (1) เชื่อมอาณาจักรล้านนา กับอาณาจักรล้านช้าง (เชียงใหม่-หลวงพระบาง) ระยะทาง 700 กิโลเมตร
- (2) เชื่อมเมืองมรดกโลกหลวงพระบางกับเมืองมรดกโลกสุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร ด้วยระยะทางประมาณ 600 กิโลเมตร

(3) เชื่อมต่อการขนส่งทางราง ด้วยผู้คอนเทนเนอร์สถานรถไฟคิลาอาสน์ไปท่าเรือคลองเตยและแหลมฉบัง โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าข้ามแดนไปประเทศที่ 3 จะสะดวกรวดเร็วมากขึ้น

(4) จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จะเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจ 3 เส้นทาง ได้แก่ ระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ระเบียงเศรษฐกิจเชียงใหม่-ภูคู้-ผาแก้ว-เวียงจันทน์ และระเบียงเศรษฐกิจพม่า-ไทย-ลาว การเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจ จะทำให้จุดผ่านแดนถาวรภูคู้มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้น จะมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นหลากหลายกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ จะมีเครือข่ายการขนส่งเชื่อมจากพม่า สปป.ลาว จีน และเวียดนาม เช่น โกดังสินค้า จุดพักรถ โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร อยู่ซ่อมรถยนต์ สถานที่บริการ และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวให้พ่อค้าไทย สามารถขยายตลาดไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น (ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการส่งเสริมการค้าและการลงทุนจุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรดิษฐ์-แขวงไชยบุรี สปป.ลาว, 2556)

6) การคมนาคมขนส่งและการเดินทาง (ทางเดินรถ /รถประจำทาง / เครื่องบิน)

จากตัวเมืองอุดรดิษฐ์ใช้ทางหลวงหมายเลข 1045 ผ่านสถานีรถไฟคิลาอาสน์ โรงพยาบาลอุดรดิษฐ์สาขา 1 จนถึงแยกวังสีสุบ (จุดตัดทางหลวงหมายเลข 11) แล้วตรงเข้าสู่เขตอำเภอท่าปลา ผ่านเขื่อนสิริกิติ์ เข้าสู่เขตอำเภอฟากท่า ผ่านโรงเรียนฟากท่าวิทยา เข้าสู่เขตอำเภอบ้านโคก และถึงด่านถาวรภูคู้ ระยะทางประมาณ 154 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง ฝั่งประเทศลาวได้มีการปรับปรุงเป็นถนนคอนกรีต 2 เลน ซึ่งสามารถเดินทางจากด่านสากลผาแก้ว เมืองปากลาย แขวงไชยบุรี เพื่อไปยังเวียงจันทน์ และหลวงพระบาง ประเทศลาว ได้สะดวก หรือจะใช้รถโดยสารประจำทางสายอุดรดิษฐ์-บ้านโคก จำนวน 6 เที่ยวต่อวัน ทำรถตั้งอยู่ที่หน้าสถานีรถไฟเก่า เดินทางไปถึงตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคกและต่อรถโดยสารสาธารณะไปยังด่านภูคู้ ในปัจจุบันกรมทางหลวงได้เพิ่มระยะทางทางหลวงหมายเลข 117 (นครสวรรค์-พิษณุโลก) จากจังหวัดพิษณุโลกผ่านจังหวัดอุดรดิษฐ์มายังด่านภูคู้

7) ข้อมูลสินค้าเกษตรนำเข้า-ส่งออกของด่านสากลภูคู้

ข้อมูลจากศูนย์บูรณาการงานวิจัยและวิชาการเพื่อรับใช้สังคม สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์ (2558) รายงานว่า ในปี 2557 (ช่วงม.ค.-พ.ค.) มูลค่าการค้าผ่านด่านภูคู้อุดรดิษฐ์ ทั้งหมด 118 ล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าส่งออกจากไทยไปยังลาวถึง 114 ล้านบาท และมีมูลค่านำเข้าจากลาวสู่ไทย 4.8 ล้านบาท โดยคิดรายสินค้าเป็นสัดส่วนดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 รายการสินค้านำเข้า-ส่งออก ของด่านสากลภูคู้ ในปี 2557

การนำเข้า		การส่งออก	
ประเภทสินค้า	สัดส่วน (ร้อยละ)	ประเภทสินค้า	สัดส่วน (ร้อยละ)
ลูกเต๋อยทั้งเปลือก	41	ปูนซีเมนต์	55
เศษเหล็ก	39	น้ำมันเบนซิน	12
ถั่วลิสงไม่แกะเปลือก	10	ถั่วลย	14
เศษกระดาษ	6	น้ำมันดีเซล	15
ซังข้าวโพด	3	เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด	1
ถ่านไม้	1	กระเบื้องปูพื้น	1
		อื่น ๆ	2

ที่มา: ศูนย์บูรณาการงานวิจัยและวิชาการเพื่อรับใช้สังคม สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, 2558

จากตารางที่ 4.3 แสดงรายการสินค้านำเข้า-ส่งออก ของด่านสากลภูคู้ ในปี 2557 พบว่า มีสินค้าเกษตรที่นำเข้าจากลาวสูงที่สุด คือ ลูกเต๋อยทั้งเปลือก ร้อยละ 41 รองลงมา คือ ถั่วลิสงไม่แกะเปลือก ร้อยละ 10 ซังข้าวโพด ร้อยละ 3 และถ่านไม้ ร้อยละ 1 ส่วนการส่งออกของ ไทยไปยังลาวนั้น สินค้าส่วนมากที่ส่งออก คือ ปูนซีเมนต์ ร้อยละ 55 และมีสินค้าเกษตร คือ เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ร้อยละ 1

(ภาพการลงพื้นที่ในภาคผนวก ก.)

4.3 จุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น

1) ประวัติความเป็นมา

ด่านถาวรบ้านห้วยโก๋น แรกเริ่มจัดตั้งเป็นจุดผ่านแดนถาวรตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2537 โดยมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ซึ่งในขณะนั้นด่านห้วยโก๋น ประเทศไทยมีฐานะเป็นด่านสากล แต่ด่านเมืองเงิน แขวงไซยบุรี เป็นด่านในระดับท้องถิ่น จึงมีปัญหาในการเข้าออกผ่านแดนของชาวต่างชาติ ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านได้ทำการก่อสร้างอาคารร้านค้า ถนน ตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาว และซุ้มประตูด้วยงบประมาณ 28 ล้านบาทเศษ บนพื้นที่ก่อสร้างประมาณ 19 ไร่ และในปีงบประมาณ 2550 องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านได้จัดสรรงบประมาณจากจังหวัดน่าน ก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการเพิ่มเติมอีก

ประมาณ 10 ล้านบาท โดยมืองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋นเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดูแล และเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ได้รับการยกระดับเป็นด่านสากลห้วยโก๋น-น้ำเงิน จนถึงปัจจุบัน

2) สภาพทั่วไป

ด่านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ด่านนี้ ตั้งอยู่ตรงกับเมืองเงิน (Muang Ngoen) แขวงไชยบุรี (Saiyaburi/Xaiyaburi) ของประเทศลาว ด่านนี้เป็นด่านที่เหมาะสมสำหรับไปเที่ยวหลวงพระบาง เพราะว่าหากออกด่านห้วยโก๋น นั่งรถจากเมืองเงิน หงสา ไปปากแบง และต่อเรือจากปากแบงไปหลวงพระบาง จะประหยัดเวลาอีกมาก จุดผ่านแดนถาวรไทย-ลาว (ห้วยโก๋น-น้ำเงิน) อยู่ที่บ้านห้วยโก๋น ตำบลห้วยโก๋น ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 138 กิโลเมตร อยู่ตรงข้ามเมืองเงิน เขตเชียงฮ่อน-หงสา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เฉพาะวันเสาร์จะมีตลาดนัดการค้าชายแดนไทย-ลาว บริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น ตั้งแต่ตอนเช้าจนถึง 10.00 น. ประชาชนชาวไทยและลาวจะจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ประเภทผ้าทอ ของป่า ลูกตำมาจำหน่ายด่านห้วยโก๋น-น้ำเงิน ยังเป็นเส้นทางไปหลวงพระบาง เวียงจันทร์ สิบสองปันนา อีกด้วย

3) การข้ามแดนด่านบ้านห้วยโก๋น

ด่านบ้านห้วยโก๋นเปิดทำการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00 น. - 20.00 น. นอกจากนี้ในวันเสาร์เวลา 08.00 น. - 12.00 น. จะมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประชาชนชาวไทยกับประชาชนชาวลาว

การทำเรื่องผ่านแดน น่าน-ลาว มีรายละเอียดดังนี้

3.1) ใช้หนังสือผ่านแดน (Passport) ประทับตราที่ฝั่งไทย (ห้วยโก๋น) และฝั่งลาว (น้ำเงิน) โดยสามารถเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในประเทศลาวได้ไม่เกิน 30 วัน

3.2) ใช้บัตรผ่านแดนชั่วคราว (Border Pass) สามารถทำบัตรผ่านแดนได้ว่าการอำเภอเฉลิมพระเกียรติและศาลากลางจังหวัดน่าน ซึ่งต้องเตรียมหลักฐานในการทำบัตรผ่านแดนคือ รูปถ่าย 2 นิ้ว จำนวน 2 ใบ และสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน 2 ใบ การทำบัตรผ่านแดน สามารถอยู่ในประเทศลาวได้ไม่เกิน 3 วัน หรือ 2 คืน 3 วัน และไม่สามารถเดินทางไปยังแขวงอื่น ๆ ได้

ส่วนระเบียบและค่าธรรมเนียมผ่านแดนที่ด่านไทย ค่าผ่านแดน 10 บาทต่อคน ค่ายานพาหนะ 4 ล้อขึ้นไป คันละ 50 บาท คู่มือจดทะเบียนหรือหนังสือมอบอำนาจกรณีรถยืม หรือรถเช่า และระเบียบและค่าธรรมเนียมผ่านแดนที่ด่านลาว ค่าแบบฟอร์ม/ค่าธรรมเนียม 60 บาท ค่ายานพาหนะ 4 ล้อขึ้นไป เข้า สปป.ลาว คันละ 250 บาท และต้องทำประกันภัยรถกับ สปป.ลาว

4) เส้นทางการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศของจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น

ภาพที่ 4.3 เส้นทางการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศของจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น
แหล่งที่มา: แผนงานการพัฒนความร่วมมือในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ, 2557

การพัฒนาเส้นทางเชื่อมระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว (จังหวัดน่าน-แขวงหลวงพระบาง) เป็นโครงการในกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) และเป็นการพัฒนาที่ส่งผลให้จังหวัดน่าน รวมทั้งแขวงต่าง ๆ ทางตอนเหนือของ สปป.ลาว มีการคมนาคมติดต่อที่สะดวกมากขึ้น และสามารถเชื่อมต่อไปยังจีนตอนใต้และเวียดนาม การเดินทางจากจังหวัดน่านไปยังหลวงพระบางในปัจจุบันใช้เส้นทางถนนจากด่านห้วยโก๋นผ่านเมืองเงินและเมืองหงสา และอ้อมไปทางเมืองไชยบุรีตรงไปหลวงพระบาง ระยะทางจากด่านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ประมาณ 232 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7-8 ชั่วโมง เป็นถนนสองช่อง การจราจร ช่วงหงสา-ไชยบุรี เป็นถนนลาดยางผิวทางการจราจรดีมีช่วงขรุขระลาดชันและคดเคี้ยว บ้างส่วนช่วงไชยบุรี-หลวงพระบาง เป็นถนนลูกรังไม่ลาดชันแต่พอเข้าถนน AH13 ซึ่งเป็นสายหลักของสปป.ลาวจะเป็นถนนลาดยางซึ่งการพัฒนาเส้นทางใหม่เริ่มจากเมืองหงสาไปเมือง

จอมเพ็ดและเข้าสู่หลวงพระบาง ระยะทางจากด่านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ประมาณ 172 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 4-5 ชั่วโมง ตัดผ่านแม่น้ำโขงที่ทำเขยงแมนเมืองจอมเพ็ด สภาพเส้นทาง ปัจจุบันยังเป็นลูกรังและยังต้องข้ามห้วยน้ำประมาณ 8 ห้วย ทำให้ไม่สะดวกในการเดินทาง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเส้นทางสายนี้เพื่อเพิ่มความสะดวกในการคมนาคมขนส่งและช่วยลดระยะเวลาในการเดินทางจากน่านไปหลวงพระบาง (กรกรณ์ชัย วัชรตระกูลพงษ์, 2557)

5) ศักยภาพของด่านบ้านห้วยโก๋น และโอกาสการติดต่อการค้าและการท่องเที่ยว
ด่านพรมแดนห้วยโก๋น อยู่ตรงข้ามกับด่านสากลเมืองเงิน แขวงไชยบุรี สปป.ลาว สินค้าที่มีการนำเข้า-ส่งออก ผ่านด่านพรมแดนห้วยโก๋น เส้นทางคมนาคมที่เชื่อมต่อจากด่านพรมแดนห้วยโก๋นไปยังด่านสากลเมืองเงิน เป็นถนนมาตรฐานซึ่งก่อสร้างโดย บริษัท ไฟฟ้าหงสา จำกัด เพื่อใช้เป็นเส้นทางไปสู่เมืองลิทไนท์และโรงไฟฟ้าหงสา จนถึงเมืองเงิน ระยะทาง 35 กิโลเมตร และจากถนนสายเมืองเงิน-ปากห้วยแคน-ปากแบ่ง สามารถเชื่อมต่อไปสู่เมืองไชย แขวงอุดมไชย ซึ่งสามารถเดินทางไปเมืองเดียนเบียนฟู ประเทศเวียดนามได้

แนวทางการจัดการและการพัฒนาด่านพรมแดนห้วยโก๋น ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอาคารศูนย์ราชการด่านชายแดนห้วยโก๋น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋นจัดสรรให้เป็นที่ทำการด่านพรมแดนชั่วคราว ด่านพรมแดนห้วยโก๋นเป็นพื้นที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยภูคา (พื้นที่อนุรักษ์) การขอใช้พื้นที่จะต้องขออนุญาตกรมป่าไม้และกรมอุทยานฯ ทั้งนี้จังหวัดน่านได้ดำเนินการขอใช้พื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในโครงการพัฒนาด่านชายแดนห้วยโก๋น เพื่อพัฒนาพื้นที่ให้สามารถรองรับการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เนื่องจากสภาพพื้นที่ภูมิประเทศบริเวณชายแดนเป็นพื้นที่ป่ามีภูเขาสูงชัน มีพื้นที่ราบน้อย เส้นทางคมนาคมและขนส่งไม่สะดวก ลักษณะค่อนข้างเป็นทางโค้งไปตามภูเขาและสูงชันเป็นบางช่วง ทำให้ปัญหาการลักลอบหนีศุลกากรในพื้นที่ความรับผิดชอบของด่านพรมแดนห้วยโก๋นมีไม่มากนัก ในการควบคุมตรวจสอบสินค้าที่มีการนำเข้า-ส่งออก ได้แก่ 1) การควบคุมตรวจสอบ การนำเงินตรา 2) การควบคุมตรวจสอบ ยานพาหนะ (รถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสารและรถบรรทุก) และ 3) การควบคุมตรวจสอบสินค้า ได้แก่ การนำสินค้าเข้า-ออก และการนำสินค้าผ่านแดนเข้า-ออก

จากมูลค่าการนำเข้า-ส่งออก รายปีงบประมาณ 2551-2557 พบว่า ยอดการค้าผ่านด่านห้วยโก๋นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีอย่างมีนัยสำคัญ ในอดีตนั้นการค้าระหว่างด่านห้วยโก๋นกับเมืองเงินไม่มีการพัฒนามากนัก เนื่องจากเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก ไม่มีชุมชนหนาแน่น แต่ในช่วง 6-7 ปีที่ผ่านมา มีการพัฒนาในพื้นที่ สปป.ลาวหลายด้าน ส่งผลให้การค้าชายแดนมี

มูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจึงมีการยกระดับจากการเป็นจุดผ่อนปรนห้วยโก๋นขึ้นเป็นจุดผ่านแดนถาวร ส่วนฝั่ง สปป.ลาว มีการยกระดับด่านเมืองเงินเป็นด่านสากลน้ำเงิน

โครงการที่จะสนับสนุนให้ด่านห้วยโก๋นมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นไปอีก คือ โครงการรถไฟความเร็วสูงของประเทศจีน เชื่อมเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน -เวียงจันทร์ สปป.ลาว จีนเลือกใช้เส้นทางผ่านแขวงอุดมไซสู่แม่น้ำโขง ระยะทาง 64 กิโลเมตร และข้ามแม่น้ำโขงไปสร้างสถานีรถไฟไซบุรีที่บ้าน โลกแอกซึ่งห่างจากเมืองหงสาเพียง 40 กิโลเมตรเท่านั้น เส้นทางรถไฟสายนี้จีนจะเริ่มก่อสร้างตั้งแต่ปี 2559 ใช้ระยะเวลา 2 ปี และจะเสร็จสมบูรณ์ภายใน 3 ปี ซึ่งจีนจะใช้ประโยชน์ในการขนส่งสินค้าลงมาและขนส่งทรัพยากรกลับไปยังประเทศจีนอีกด้วย โดยเฉพาะถ้าจากการเผาไหม้ถ่านหินดำจากโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินในเมืองหงสา ซึ่งในอนาคตจะส่งกระแสไฟฟ้าเข้าสู่ประเทศไทย ร้อยละ 80 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเมืองหงสาให้เติบโตขึ้น ขณะเดียวกันจีนยังเข้าไปปลูกพืชผลทางการเกษตรใน สปป.ลาวจำนวนมาก เมื่อได้ผลผลิตก็ต้องขนกลับผ่านเส้นทางสายนี้ด้วย และในอนาคตแขวงอุดมไซจะกลายเป็นทางแยกเชื่อมไทย-จีน และไทย-เวียดนามไปประเทศเวียดนาม ที่มีระยะทางห่างจากอุดมไซประมาณ 200 กิโลเมตร ในการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ของด่านพรมแดนห้วยโก๋นจะส่งผลดีต่อประเทศไทยในแง่ของการอำนวยความสะดวกในการนำเข้าและส่งออกสินค้า การอำนวยความสะดวกในการลงทุนในประเทศไทย การแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่จำเป็นระหว่างประเทศ รวมทั้งรายได้ที่จะเพิ่มมากขึ้นจากนักท่องเที่ยว และการเปิดประเทศเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2559 นี้ ดังนั้นการพัฒนาด่านพรมแดนห้วยโก๋นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อจะเป็นการรองรับปริมาณสินค้าและปริมาณคนเข้า-ออกที่เพิ่มมากขึ้น (อ้างอิงจาก freightmaxad magazine, 2559)

6) การคมนาคมขนส่งและการเดินทาง (ทางเดินรถ/รถประจำทาง/เครื่องบิน)

การเดินทางไปยังด่านบ้านห้วยโก๋น สามารถใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร จากตัวจังหวัดน่าน นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางไปยังเมืองสำคัญทางภาคเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ เช่น เมืองไซบุรี แขวงไซบุรี ตามทางหลวงหมายเลข 4 ระยะทางประมาณ 130 กิโลเมตร เมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบาง ระยะทางประมาณ 230 กิโลเมตร และเมืองไชย แขวงอุดมไซ ตามทางหลวงหมายเลข 2W ระยะทางประมาณ 200 กิโลเมตร

7) ข้อมูลสินค้าเกษตรนำเข้า-ส่งออกของจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น

มูลค่าการนำเข้าและการส่งออกสินค้าเกษตรของจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น แสดงดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 มูลค่าการนำเข้า-ส่งออก สินค้าเกษตรของจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น ในปี 2558

การนำเข้า		การส่งออก	
ประเภทสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)	ประเภทสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	89	น้ำมันปิโตรเลียม	1,286
มันสำปะหลัง	10	เหล็กโครงสร้าง	337
ลูกเดือย	9.5	ปูนซีเมนต์	118
ลูกตำลึง	6.6	แผ่นเหล็ก	55
ดอกหญ้าทำไม้กวาด	6.4	หม้อแปลงไฟฟ้า	39
ถั่วลิสงมีเปลือก	1.9	เหล็กเส้น	38

ที่ ม 1: Logistics Supply Chains and Trading Magazine Freight Max (freightmaxad magazine), 2559

จากตารางที่ 4.4 แสดงถึงมูลค่าการนำเข้า-ส่งออก สินค้าเกษตรของจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น ในปี 2558 จะเห็นว่า มีมูลค่าการส่งออกมากกว่าการนำเข้า โดยสินค้าเกษตรที่นำเข้ามากที่สุดจากประเทศลาว คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีมูลค่า 89 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ มันสำปะหลัง (10 ล้านบาท) ลูกเดือย (9.5 ล้านบาท) ลูกตำลึง (6.6 ล้านบาท) ดอกหญ้าทำไม้กวาด (6.4 ล้านบาท) และถั่วลิสงมีเปลือก (1.9 ล้านบาท) ตามลำดับ ส่วนสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังลาว ส่วนมากจะเป็น โครงเหล็กและส่วนประกอบในการก่อสร้าง ซึ่งใช้ในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าหงสา โดยสินค้าที่ส่งออกมากที่สุด คือ น้ำมันปิโตรเลียม มูลค่ากว่า 1,286 ล้านบาท

(ภาพการลงพื้นที่ในภาคผนวก ก.)

4.4 ด้านพรมแดนแม่สอด (แม่สอด-เมียวดี)

1) ประวัติความเป็นมา

ด้านพรมแดนแม่สอดตั้งอยู่เชิงสะพานมิตรภาพไทย-พม่า (ฝั่งไทย) ริมแม่น้ำเมย ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นด่านที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายการศุลกากร เพื่อใช้เป็นด่านตรวจของที่ขนส่งจากเมืองเมียวดี ประเทศสหภาพพม่าผ่านเขตแดนทางบก เข้ามาประเทศไทย ไปยังด่านศุลกากรแม่สอด หรือตรวจของที่ขนส่งจากด่านศุลกากรแม่สอดไปยังเขตแดนทางบก เพื่อส่งออกไปยังประเทศสหภาพพม่า โดยด้านพรมแดนแม่สอดแห่งนี้ได้ตั้งมาประมาณเกือบ 60 ปีแล้ว มีชื่อเรียกตามกฎหมายการศุลกากรว่า “ด่านพรมแดนบ้านท่าสายลวด” อาคารด่านพรมแดนดังกล่าว กระทรวงการคลังเป็นผู้อนุมัติในสำนักงบประมาณ จัดสรรเงินงบกลางปี 2541

ในรายการเงินสำรองฉุกเฉินและจำเป็นให้กรมศุลกากรว่าจ้าง บริษัท แม่สอดซัพพลาย ดำเนินการก่อสร้างในวงเงิน 4,490,000 บาท เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2541 และแล้วเสร็จในวันที่ 13 เมษายน 2542 หลังจากก่อสร้างแล้วเสร็จยังไม่ทันได้เข้าใช้พื้นที่ ทางกรมพม่าได้ประกาศปิดพรมแดนเป็นการชั่วคราว และต่อมาได้ประกาศเปิดด่านพรมแดนให้มีการค้าขาย ข้ามไปมาได้ ตามปกติ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จึงได้เข้าใช้พื้นที่เพื่อให้บริการประชาชนที่เดินทางเข้าออกรวมทั้งตรวจสินค้านำเข้าและส่งออก ตั้งแต่วันที่ 24 พฤศจิกายน 2542 เป็นต้นมา และได้เปิดอาคารด่านพรมแดนแม่สอด อย่างเป็นทางการในวันที่ 30 มีนาคม 2543 (ด้านศุลกากรแม่สอด, 2557)

2) สภาพทั่วไป

ด่านพรมแดนแม่สอด เป็นด่านที่อยู่ในความกำกับดูแลของด่านศุลกากรแม่สอด นับเป็นอาคารที่มั่นคง และทางออก ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ สามารถส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี มีสินค้าและคนเดินทางผ่านเข้าออกเป็นจำนวนมาก ในช่วงระยะเวลา 60 ปีที่ผ่านมา มีการสร้างและรื้อถอนอาคารที่ทำการหลายครั้ง จนกระทั่งในปัจจุบันได้ก่อสร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ทรงรูปตัวยูคว่า ลักษณะคล้ายซุ้มประตู มีพื้นที่ใช้สอย 302 ตารางเมตร เพื่อใช้เป็นที่ทำการของด่านศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง ด้านควบคุมโรค และด่านกักกันพืชและสัตว์ โดยชั้นบนทำเป็นห้องประชุมขนาด 24 ที่นั่ง สามารถจุผู้เข้าร่วมประชุมได้ประมาณ 50 คน นอกจากนี้ ในพื้นที่ยังมีตลาดริมเมย หรือสุดประจิมที่ริมเมย สะพานมิตรภาพไทย-พม่า (ประตูเชื่อมอันดามันสู่อินโดจีน) ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าสายลวด สุดทางหลวงหมายเลข 105 (สายตาก-แม่สอด) เป็นสะพานสร้างข้ามแม่น้ำเมยระหว่างอำเภอแม่สอด จังหวัดตากกับเมืองเมียวดีสหภาพเมียนมาร์ มีความยาว 420 เมตร กว้าง 13 เมตร สร้างเพื่อเชื่อมถนนสายเอเชียจากประเทศไทยสู่สหภาพเมียนมาร์ ตลอดจนภูมิภาคเอเชียใต้ ถึงตะวันออกกลางและยุโรป เป็นประตูสู่ อินโดจีน และอันดามัน แม่น้ำเมย หรือแม่น้ำตองยีน เป็นเส้นกั้นเขตแดนไทย เมียนมาร์ที่ยาวถึง 327 กิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนที่สำคัญของไทย

3) การข้ามแดนด่านพรมแดนแม่สอด

การเดินทางข้ามฝั่งไปเที่ยว จังหวัดเมียวดี ของพม่า ตรงข้ามตลาดริมเมย อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จะต้องทำหนังสือผ่านแดนชั่วคราว (Temporary Border Pass) หรือ “บัตรผ่านแดนชั่วคราว” ก่อน โดยจะมีลักษณะเป็นกระดาษขนาด A4 ที่มีภาพถ่ายและข้อมูลบัตรประจำตัวของเรา ทำหน้าที่เหมือนวีซ่า แต่ใช้ได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น บัตรนี้มีข้อดี คือ สามารถทำได้รวดเร็วใช้เวลาเพียง 10 นาที และค่าธรรมเนียมไม่แพง การทำบัตรผ่านแดนสามารถทำบัตรได้ที่ “สำนักงานออกหนังสือชั่วคราว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก” ที่เดียวเท่านั้น ไม่สามารถทำที่ด่าน

ตรงสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาร์ได้ ซึ่งเปิดทำการทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ ตั้งแต่เวลา 5.30 น. - 20.30 น.

เอกสารที่ใช้ในการทำบัตรผ่านแดนชั่วคราว ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชนตัวจริงเท่านั้น โดยไม่ต้องถ่ายเอกสาร ยื่นให้เจ้าหน้าที่ได้เลยโดยไม่ต้องกรอกแบบฟอร์ม เพราะทางเจ้าหน้าที่จะดึงข้อมูลจากเลขบัตรประจำตัวประชาชนจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร เด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี ไม่ต้องทำหนังสือผ่านแดน เพียงแต่แจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อขอระบุชื่อผู้ร่วมติดตามกับหนังสือผ่านแดนของผู้ปกครอง (บิดาหรือมารดา) และเด็กอายุระหว่าง 12-15 ปี สามารถทำหนังสือผ่านแดนได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง และการเดินทางเข้า-ออก ต้องอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง

ค่าธรรมเนียมในการผ่านแดน จะมีการจ่ายค่าธรรมเนียม 2 ครั้ง แบ่งเป็นฝั่งไทย และฝั่งพม่า รวมทั้งสิ้น 50 บาท คือ การทำหนังสือผ่านแดนที่ไทย เสียค่าธรรมเนียม คนละ 30 บาท การเดินข้ามด่านแม่สอด-เมียวดี จากเมืองไทยให้เข้าทางฝั่งซ้าย และเมื่อผ่าน ดม. พม่าให้ย้ายไปฝั่งขวา พร้อมกับเสียค่าธรรมเนียมอีกคนละ 20 บาท และจะมีการแลกบัตรกับบัตรผ่านแดน (หากมาเป็นหมู่คณะ แลกแก่คนเดียว) และควรเก็บบัตรเอาไว้ให้ดีเพื่อแลกคืนในตอนกลับ

4) เส้นทางการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศของด่านพรมแดนแม่สอด

ภาพที่ 4.4 เส้นทางการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศของด่านพรมแดนแม่สอด
แหล่งที่มา: ด้านศุลกากรแม่สอด, 2557

5) ศักยภาพของด่านพรมแดนแม่สอด และโอกาสการติดต่อการค้าและการท่องเที่ยว

พรมแดนแม่สอดได้รับการจัดตั้งให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษตาก (แม่สอด-พบพระ-แม่ระมาด) อยู่บนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ (East-West Economic Corridor- EWEC) และเป็นศูนย์กลางประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community-AEC) ทำให้เป็นทางเลือกเพิ่มเติมของกิจการที่ลงทุนในพม่า เขตเศรษฐกิจพิเศษตาก (แม่สอด SEZ) ถือเป็นหนึ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่รัฐบาลให้ความสำคัญมากที่สุดจากศักยภาพทางเศรษฐกิจและพรมแดนที่เชื่อมต่อกับพม่า โดยมีสัดส่วนการส่งออกถึงร้อยละ 10 ของมูลค่าการส่งออกชายแดนทั้งหมดของไทย การค้าชายแดนผ่านด่านศุลกากรมีมูลค่าสูงที่สุดในภาคเหนือ และมีมูลค่าสูงเป็นอันดับสองของด่านการค้าชายแดนไทย-เมียนมา รองจากด่านสังขละบุรี ทั้งนี้ ศักยภาพของแม่สอด SEZ มาจากตำแหน่งทางภูมิศาสตร์เป็นสำคัญ โดยเฉพาะสำหรับกิจการที่นำเข้าวัตถุดิบหรือ

ส่งสินค้าไปจำหน่ายในพม่า ตลอดจนกิจการที่ต้องการใช้แรงงานเข้มข้น ซึ่งได้รับการยกระดับให้สะดวกยิ่งขึ้นผ่านการผ่อนผันกฎเกณฑ์ด้านนโยบายแรงงานที่อนุญาตให้กิจการในแม่สอด SEZ สามารถใช้แรงงานแบบไป-กลับได้ รวมไปถึงสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีในรูปแบบของการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล รวมไปถึงการยกเว้นอากรขาเข้าและค่าใช้จ่ายที่อนุญาตให้หักเพิ่มเติม (Double tax-deductible expense) จึงทำให้แม่สอดกลายเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจใหม่ที่จะเอื้อประโยชน์แก่นักลงทุนและผู้ประกอบการที่ใช้แรงงานเข้มข้นในการผลิต โดยเฉพาะกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมในไทยที่ต้องการขยายตลาดเป้าหมายไปยังพม่า แต่ยังไม่พร้อมรับความเสี่ยงจากการลงทุนในต่างประเทศ และไม่มีหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic partner)

นอกจากนี้ด้านพรมแดนแม่สอดยังมีแหล่งแลกเปลี่ยนสินค้าขนาดใหญ่ คือ ตลาดริมเมย ซึ่งถือเป็นสถานที่ติดต่อค้าขายที่สำคัญระหว่างไทย-พม่า โดยมีแม่น้ำเมยเป็นเส้นกั้นเขตชายแดนไทย-พม่า เป็นตลาดขายสินค้านำเข้าจากประเทศอินเดียและจีน ซึ่งตลาดแห่งนี้เป็นแหล่งค้าขายอัญมณีที่มีชื่อเสียง เช่น หยก ทับทิม และพลอยสีจากพม่า ซึ่งมีทั้งแปรรูปเป็นอัญมณีเรียบร้อยแล้ว และยังไม่ได้แปรรูปอีกมากมาย ตลอดจนงานหัตถกรรม เฟอร์นิเจอร์ วัตถุโบราณที่ทำจากไม้สัก มูลค่าการค้าชายแดน ภาพรวมเศรษฐกิจของอำเภอแม่สอด เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 20 ทุกปี ถือเป็นการค้าชายแดนที่มีมูลค่าส่งออกสูงที่สุดทางภาคเหนือของไทย โดยมูลค่าส่งออกปี 2554 มูลค่า 2.1 หมื่นล้านบาท ปี 2555 มูลค่า 3.7 หมื่นล้านบาท ปี 2556 มูลค่า 4.3 หมื่นล้านบาท และปี 2557 (เดือน ม.ค.-ก.พ.) ยอดถึง 8.6 พันล้านบาท คาดสิ้นปีมูลค่าจะถึง 5 หมื่นล้านบาท ซึ่งมีสัดส่วนเกือบร้อยละ 55 ของมูลค่าส่งออกของไทย ส่วนการนำเข้าสูงขึ้นเช่นกัน ปี 2554 มูลค่า 8 พันล้านบาท ปี 2555 มูลค่า 1.4 หมื่นล้านบาท ปี 2556 มูลค่า 2.7 หมื่นล้านบาท ซึ่งนายกิตติ สุทธิสัมพันธ์ นายด่านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก กล่าวว่า การค้าชายแดนด้านศุลกากรแม่สอด-เมียวดี ปีงบประมาณ 2558 มีมูลค่าเท่ากับ 66,796.79 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ร้อยละ 12.30 ส่วนหนึ่งมาจากการเปิดใช้เส้นทางแม่สอด-เมียวดี-กอกาเรก ทำให้รถสินค้าวิ่งผ่านไป-มาได้ทุกวัน ทำให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้น จากเดิมที่รถสินค้าต้องวิ่งแบบวันเว้นวัน และนับจากนี้ไปมูลค่าการค้าชายแดนด้านแม่สอด-เมียวดี จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ (ผู้จัดการออนไลน์, 2558) ดังนั้นการพัฒนาด่านแม่สอดจึงเน้นที่ การคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ เพื่อเสริมสร้างและขยายโอกาสทางการค้า การลงทุน ร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน การพัฒนาอุตสาหกรรมและแรงงานให้มีความเข้มข้นมากขึ้น และการพัฒนาบริหารจัดการด้านพรมแดนและการอำนวยความสะดวกกิจกรรมทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน

6) การคมนาคมขนส่งและการเดินทาง (ทางเดินรถ/รถประจำทาง/เครื่องบิน)

6.1) ทางบก

(1) ทางรถยนต์ รถยนต์จากกรุงเทพฯ สามารถใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) แล้วเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (ถนนสายเอเชีย) ผ่านประตูน้ำพระอินทร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท เข้านครสวรรค์แล้วแยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 1 อีกครั้ง ผ่านเข้ากำแพงเพชร และตรงไปจังหวัดตาก รวมระยะทาง 426 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมงครึ่ง จากอำเภอเมืองตาก ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ถึงอำเภอแม่สอด ระยะทางอีกประมาณ 86 กิโลเมตร โดยใช้เวลามากกว่า 1 ชั่วโมงครึ่ง

ส่วนเส้นทางแม่สอด-พบพระ-อุ้มผาง ระยะทางประมาณ 164 กิโลเมตร ซึ่งการเดินทางช่วงนี้เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง ไม่ควรเดินทางกลางคืน รวมการเดินทางจากกรุงเทพฯ ถึงอุ้มผางประมาณ 9 ชั่วโมง

(2) ทางรถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟม.) ของบประมาณปี 2558 เพื่อศึกษาความเหมาะสมรถไฟทางคู่สายนครสวรรค์-กำแพงเพชร-ตาก-แม่สอด

(3) ทางรถโดยสารประจำทาง สถานีขนส่งแม่สอดเป็นศูนย์กลางเชื่อมการขนส่งอำเภอท่าสองยาง แม่ระมาด พบพระ และอุ้มผาง ซึ่งเป็นอำเภอชายแดนก่อนเชื่อมตัวเมืองตาก จังหวัดอื่น และกรุงเทพมหานคร มีรถขนส่งสาธารณะผ่านสถานีขนส่งแม่สอด 14 สาย เดินทางวันละ 373 เที่ยว

6.2) ทางน้ำ

ในอำเภอแม่สอด มีบริการเรือยนต์และแพข้ามฟากแม่น้ำเมย ระหว่างไทย-พม่า เฉพาะฝั่งไทย การขนส่งสินค้าเข้าออกจะขนผ่าน 19 ท่าข้าม ที่ได้รับอนุมัติเป็นคลังสินค้าชั่วคราวตามกฎหมายศุลกากร ซึ่งเป็นการขนส่งสินค้าที่ผ่านพิธีการทางศุลกากรของไทยแล้วแต่บางประเภท ก็จำเป็นต้องขนส่งผ่านท่าข้าม เพื่อเลี่ยงกำแพงภาษีของพม่า ที่มีการตั้งไว้อย่างสูงเพราะระบุไว้เป็นสินค้าห้ามนำเข้า

6.3) ทางอากาศ

ท่าอากาศยานแม่สอด เป็นสนามบินอนุญาต ที่ตั้ง Location Indicator VTPM ตำบลท่าสายลวด หน่วยงานที่รับผิดชอบ กองทัพอากาศ และกรมการขนส่งทางอากาศ กระทรวงคมนาคม ปัจจุบันมีสายการบินให้บริการอยู่ 1 สายการบิน คือ นกแอร์ เส้นทางบิน ดอนเมือง-แม่สอด วันละ 4 เที่ยวบิน

7) ข้อมูลสินค้าเกษตรนำเข้า-ส่งออกของด่านพรมแดนแม่สอด (แม่สอด-เมียวดี)

มูลค่าการนำเข้าและการส่งออกสินค้าเกษตรของด่านพรมแดนแม่สอด แสดงดัง

ตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 มูลค่าการนำเข้า-ส่งออก สินค้าเกษตรของด่านพรมแดนแม่สอด ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2560

การนำเข้า		การส่งออก	
ประเภทสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)	ประเภทสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)
โค-กระบือ มีชีวิต	1,376	น้ำตาลทราย	4,783
ถั่วลิสง (ส่วนมาก AFTA)	1,028	นมถั่วเหลือง	853
พริกแห้ง (ใช้สิทธิ AFTA)	154	น้ำมันพืช	651
มะขามเปียก	94	บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป	619
เมล็ดมะม่วงหิมพานต์	70	ผงชูรส	578

ที่มา: ด่านศุลกากรแม่สอด, 2560

จากตารางที่ 4.5 แสดงถึงมูลค่าการนำเข้า-ส่งออก สินค้าเกษตรของด่านพรมแดนแม่สอด ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2560 จะเห็นว่า มีมูลค่าการส่งออกละมดกว่าการนำเข้า โดยสินค้าเกษตรที่นำเข้ามากที่สุดจากประเทศพม่า คือ โค-กระบือ มีชีวิต มูลค่า 1,376 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ ถั่วลิสง (ส่วนมาก AFTA) (1,028 ล้านบาท) พริกแห้ง (ใช้สิทธิ AFTA) (154 ล้านบาท) มะขามเปียก (94 ล้านบาท) และเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ (70 ล้านบาท) ตามลำดับ ส่วนสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังพม่ามากที่สุด คือ น้ำตาลทราย มูลค่ากว่า 4,783 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ นมถั่วเหลือง (853 ล้านบาท) น้ำมันพืช (651 ล้านบาท) บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป (619 ล้านบาท) และผงชูรส (578 ล้านบาท) ตามลำดับ

(ภาพการลงพื้นที่ในภาคผนวก ก.)

4.5 ด้านแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก จังหวัดเชียงราย

1) ประวัติความเป็นมา

ด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดเชียงราย ก่อตั้งประมาณปี พ.ศ. 2480 ใช้ชื่อว่า “ด่านตรวจคนเข้าเมืองแม่สาย” ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 ยกฐานะเป็นด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด มีตำแหน่งสารวัตร เป็นหัวหน้าด่าน โดยใช้ชื่อ “ด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดเชียงราย” ในปี

พ.ศ. 2536 ยกฐานะเป็นราชการบริหารส่วนกลาง เป็นด่านตรวจคนเข้าเมืองระดับชั้นที่หนึ่ง ระดับกองกำกับการ มีผู้กำกับการเป็นหัวหน้าด่าน

ตลาดแม่สายเป็นตลาดการค้าชายแดนที่มีชื่อเสียงมานานหลายสิบปี เนื่องจากชาวพม่าและชนกลุ่มน้อยจะเข้ามาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ จากฝั่งไทยอย่างคึกคัก นักท่องเที่ยวสามารถเดินข้ามไปท่องเที่ยวทำซีเหล็กได้โดยไม่ต้องออกหนังสือผ่านแดน ภายหลังเกิดการรบพุ่งระหว่างรัฐบาลพม่ากับกองกำลังชนกลุ่มน้อย และกลายเป็นปัญหาขัดแย้งระหว่างสองประเทศ จึงมีการปิดด่านอยู่เนือง ๆ แต่ก็มีกระแสการเจรจาสถาบันการณ์คลี่คลายไปด้วยดี อย่างไรก็ตามปัญหาชนกลุ่มน้อย ยาเสพติด ทำให้การผ่านแดนต้องเป็นไปอย่างเข้มงวด คนไทยจึงต้องทำหนังสือผ่านแดนหากต้องการไปท่องเที่ยวที่ท่าซีเหล็ก

2) สภาพทั่วไป

อำเภอแม่สาย อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงรายประมาณ 61 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 110 เป็นอำเภอเหนือสุดของประเทศไทย ติดกับจังหวัดท่าซีเหล็ก สหภาพพม่า ตั้งอยู่เชิงสะพานข้ามชายแดนไทย-พม่า โดยมีแม่น้ำแม่สายเป็นพรมแดน มีสะพานเชื่อมเมืองทั้งสองเข้าด้วยกัน ทั้งชาวไทยและชาวพม่าเดินทางไปมาหาสู่ค้าขายกันได้โดยเสรี นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางไปยัง ท่าซีเหล็ก สหภาพพม่า เพื่อซื้อสินค้าพื้นเมืองและสินค้าราคาถูก เช่น ตะกร้า เครื่องทองเหลือง สบู่พม่า สมุนไพร ถ้าอยู่แค่ฝั่งแม่สายจะไม่ค่อยมีสินค้านานเนื่องจากประเทศไทย มีกฎหมายทางด้านลิขสิทธิ์และภาษี พม่า และเป็นจุดเดินทางท่องเที่ยวไปถึงเชียงตุง (ประเทศจีน) ได้โดยทางรถยนต์

ป้ายชื่อด่านพรมแดนแม่สายและด่านศุลกากรแม่สาย จุดผ่านแดนถาวรแม่สาย ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 117 หมู่ที่ 10 บ้านป่ายางผาแตก ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย เชื่อมต่อกับ ด่านพรมแดนท่าซีเหล็ก แขวงท่าซีเหล็ก รัฐฉาน ประเทศพม่า จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2540 เป็นที่ตั้งของ ด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดเชียงราย และด่านศุลกากรแม่สาย

ด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ในเขตรับผิดชอบ 2 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา โดยมี ด่านตรวจคนเข้าเมืองอยู่ในความปกครอง ดังนี้ (1) ด่านตรวจคนเข้าเมืองเชียงแสน ตั้งอยู่ ณ ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (2) ด่านตรวจคนเข้าเมืองเชียงของ ตั้งอยู่ ณ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และ (3) ด่านตรวจคนเข้าเมือง ท่าอากาศยานเชียงราย ตั้งอยู่ ณ ภายในท่าอากาศยานนานาชาติแม่ฟ้าหลวงเชียงราย ตำบลบ้านคู้ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

3) การข้ามแดนด่านแม่สาย

ด่านแม่สายเปิดทำการเวลา 06.30 น. – 18.30 น. ทุกวัน ส่วนสำนักงานด่านตรวจคนเข้าเมืองอำเภอแม่สาย เปิดทำการ 08.30 น. – 16.30 น. ทุกวันยกเว้น วันเสาร์เปิดทำการครึ่งวัน ในส่วนของแผนก งานบริการและงานขออยู่ต่อ และปิดทำการวันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ การข้ามแดนไปประเทศพม่าเพียงแต่ไปแสตมป์วีซ่าที่ด่านทั้งฝั่งไทยและฝั่งพม่า สามารถท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 5 กิโลเมตร ในเขตพม่าแต่ถ้าต้องการเดินทางไปไกลกว่านั้นต้องขอทำวีซ่าเข้าประเทศที่ด่านพม่า การทำวีซ่าเข้าประเทศพม่าประมาณ 1,000-1,300 บาท ในการข้ามแดนไปประเทศพม่าต้องทำบัตรผ่านแดนฝั่งไทย 30 บาท และฝั่งพม่า 10 บาท (เดินเท้า) แต่ถ้านำรถยนต์เข้าไปต้องเสียอีก ประมาณ 10 บาทขึ้นไป การเดินทางไปเที่ยวประเทศพม่า เมื่อเดินทางผ่านด่านพม่าเข้าไปแล้วจะมีคิวรถโดยสาร รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง เข้าไปในเมือง หรือนักท่องเที่ยวสามารถเหมารถเข้าไปได้

ขั้นตอนการทำหนังสือผ่านแดน (เร็วมากใช้เวลาประมาณ 5 นาที) บัตรที่ใช้ยื่นในการทำหนังสือผ่านแดน บัตรประชาชน, บัตรข้าราชการ หรือ ใบขับขี่ (อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น) การยื่นบัตรจะยื่นที่ช่องบริการ 1-19 แล้วรอรับหนังสือผ่านแดน (กระดาษ A4 1 แผ่น) พร้อมค่าธรรมเนียม คนละ 30 บาท ถ้ามาเป็นกลุ่มให้รวบรวมบัตรแล้วยื่นทีเดียว สามารถฝากคนอื่นยื่นให้ได้ เมื่อได้หนังสือผ่านแดนแล้วให้ลงชื่อในเอกสาร สามารถนำไปใช้ผ่านแดนได้เลย ถ้าทำตามขั้นตอนนี้จะใช้เวลาไม่เกิน 5 นาที หนังสือผ่านแดนเป็นเอกสารสำคัญ ต้องเก็บไว้ให้ดี หากกลับเจ้าหน้าที่ฝั่งไทยจะเรียกเก็บคืน

4) เส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศของด่านแม่สาย

ภาพที่ 4.5 เส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศของด่านแม่สาย

แหล่งที่มา: อนุรักษ์ ศิริผล, 2556

5) ศักยภาพของด่านชายแดนแม่สาย และโอกาสการติดต่อการค้าและการท่องเที่ยว

ท่าขี้เหล็ก จังหวัดชายแดนของพม่า ซึ่งจะจำหน่ายสินค้านานาชนิด ประเภท อัญมณี พลอยสี ทับทิม หยก เครื่องใช้ไฟฟ้าคุณภาพต่ำ ราคาถูกจากประเทศจีน อาหารทะเลแห้ง

เหล้า และบุหรี (ซึ่งมักเป็นของปลอม) เมื่อเข้ามาฝั่งทำจีเหล้าจะมีรถสามล้อเชิญชวนให้นั่งรถไปท่องเที่ยวเจดีย์เขาคองจำลอง ซึ่งอยู่ลึกเข้าไปจากชายแดนประมาณ 2 กิโลเมตร ลักษณะเป็นเจดีย์สี่ทองแบบพม่า สร้างจำลองมาจากเจดีย์เขาคองที่เมืองย่างกุ้ง ราคา 50-80 บาท นอกจากนี้ยังมีมอเตอร์ไซค์รับจ้างพาไปยังจุดต่าง ๆ ของเมืองย่างกุ้ง เช่น ตลาดพลอย 20 บาท แต่ควรตกลงราคาก่อนว่าเป็นราคาเที่ยวเดียว หรือราคาเหมา ร้านค้าในแถบนั้นคนขายจะพูดภาษาไทยได้ทุกคน บางร้านคนขายเป็นคนไทย ราคาสินค้าที่ตั้งไว้จะเป็นราคาที่เพื่อการต่อรอง และเงินที่ใช้ในการซื้อขายจะใช้เงินบาทเช่นเดียวกับไทย

6) การคมนาคมขนส่งและการเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ (ทางเดินรถ/รถประจำทาง/เครื่องบิน)

6.1) รถยนต์ส่วนตัว ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 ตรงไปจนถึงแม่สาย สามารถจอดรถได้ที่ริมถนนทั้ง 2 ฝั่ง หรือจะวนลอดสะพานข้ามแดน ด้านล่างสะพานจะมีที่รับฝากรถคันละ 50 บาท

6.2) รถโดยสารประจำทาง จากเชียงรายนั่งรถบัสสายเชียงราย-แม่สาย รถจะไปจอดสถานีขนส่งก่อนถึงตลาดแม่สาย

7) ข้อมูลสินค้าเกษตรนำเข้า-ส่งออกของด่านแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก

ข้อมูลจากประชาชาติธุรกิจออนไลน์ (2556) รายงานว่า ในไตรมาสแรกของปี 2556 (ช่วงมกราคม - มีนาคม) พบว่ามีมูลค่าการค้ารวม 3,896.01 ล้านบาท แบ่งเป็นการส่งออกมูลค่า 3,799.23 ล้านบาท และนำเข้า 96.78 ล้านบาท โดยแสดงรายสินค้าเป็นสัดส่วนดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 รายการสินค้านำเข้า-ส่งออก ของด่านแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก ในปี 2556

การนำเข้า		การส่งออก	
ประเภทสินค้า	สัดส่วน (ร้อยละ)	ประเภทสินค้า	สัดส่วน (ร้อยละ)
ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์	65.42	สินค้าอุปโภค-บริโภค	24.62
สินค้าเกษตรกรรม	22.58	สินค้าเชื้อเพลิง	16.13
สินค้าแร่	5.34	สุรา	12.56
สิ่งทอ	0.18	ยานพาหนะและอุปกรณ์	6.71
สินค้าอุปโภค-บริโภค	0.08	สินค้าเกษตรกรรม	1.99
		น้ำมันปาล์ม	1.68

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดเชียงราย, 2557

จากตารางที่ 4.6 แสดงรายการสินค้านำเข้า-ส่งออก ของของด่านแม่สาย-ท่าจี่เหล็ก ในปี 2556 พบว่า มีสินค้านำเข้าจากพม่าสูงที่สุด คือ ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 65.42 รองลงมา คือ สินค้าสิกรรม ร้อยละ 22.58 ส่วนการส่งออกของไทยไปยังพม่า นั้น สินค้าส่วนมากที่ส่งออก คือ สินค้าอุปโภค-บริโภค ร้อยละ 24.62 และมีสินค้าเกษตร คือ สินค้าสิกรรม ร้อยละ 1.99 และ น้ำมันปาล์ม ร้อยละ 1.68

จากสำนักงานพาณิชย์ จังหวัดเชียงราย (2557) แจ้งว่า ในช่วงเดือน มกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2557 การค้าชายแดนระหว่างไทย-พม่าของด่านแม่สาย-ท่าจี่เหล็ก มีมูลค่าการค้ารวม 17,494.56 ล้านบาท แบ่งเป็นการส่งออก 16,940.57 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน 1,699.53 ล้านบาท โดยสินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร ขงพารา เศษยางพารา สินค้าเชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้า สินค้าประมงและปศุสัตว์ เครื่องจักร ไม้ใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ เป็นสำคัญ ส่วนการนำเข้ามีมูลค่ารวม 553.99 ล้านบาท โดยเป็นสินค้าหมวดไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ (ไม้ซุงสัก) สินค้าเบ็ดเตล็ด และของใช้ประจำวัน (อุปโภคบริโภค) เป็นสำคัญ

(ภาพการลงพื้นที่ในภาคผนวก ก.)